

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Навчально-науковий інститут фізико-технічних і комп'ютерних наук
(назва інституту/факультету)
Кафедра комп'ютерних систем та мереж
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Демократія: від теорії до практики
(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))
вибіркова
(вказати: обов'язкова, вибіркова)

Освітньо-професійна програма _____ **для всіх ОП**

(назва програми)
Спеціальність _____ **для всіх спеціальностей Чернівецького**
національного університету імені Юрія Федьковича
(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ **для всіх галузей знань викладання яких забезпечується в**
Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)**
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))
_____ **для всіх інститутів та факультетів Чернівецького національного**
університету імені Юрія Федьковича
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ **українська**
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Кількість кредитів: 3
Форми навчальної діяльності: практична, самостійна та індивідуальна
Форма підсумкового контролю: залік
Розробники: Равлик Ірина Олександрівна, асистент кафедри політології та державного
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача
[http://www.politicalscience.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[2822\]\[caf_pers_id\]=1325&commands\[2822\]=item](http://www.politicalscience.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[2822][caf_pers_id]=1325&commands[2822]=item)

Контактний тел. +(38) 0372 52-30-53

E-mail: i.ravlyk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle - <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=109>
Консультації

Очні консультації: щотижневі
Онлайн-консультації: googl.meet

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Демократія: від теорії до практики» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у 4 семестрі бакалаврату в обсязі 90 год. (3 кредити ECTS), зокрема, практичних – 22 год., самостійна робота – 66 год., індивідуальні – 2 год. Дисципліна складається з теоретичного та практичного компонентів. Теоретична частина включає такі теми: демократичне урядування, права людини, громадянське суспільство та участь громадян у суспільному та політичному житті. Наскрізно у курсі вивчаються такі теми: гендерна рівність, права меншин, права осіб з інвалідністю, забезпечення громадянських прав, належне урядування, корупція, верховенство права, медіаграмотність, використання цифрових технологій тощо. З метою розвитку навичок студентів, під час навчання використовуються інтерактивні методи викладання («Семінари за методом Сократа», «Людський барометр», «Прогулянка галереєю» та багато інших), напрацьовані за участі українських і міжнародних експертів. Даний курс містить компонент інформальної освіти, паралельно студенти проходять курс онлайн на платформі EdEra <https://demcourse.theworkademy.com/uk/courses/course/5550> Основний компонент курсу – це студентський проект, який студенти реалізують упродовж курсу. У поступовому, керованому процесі студенти працюють у групах, щоб визначити питання у суспільстві, які вони визнають проблемними і які вони у подальшому досліджуватимуть, пов'язуючи їх з темами курсу. Насамкінець, перед студентами стоїть завдання розробити план дій, спрямований на практичне вирішення цих проблемних питань. На власному досвіді студенти розвивають знання, формують навички та ставлення, необхідні соціально активному та свідомому громадянину.

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування і зміцнення знань, навичок, цінностей та ставлень, пов'язаних з ефективною громадянською активністю студентів. Ознайомлення із роллю та діяльністю: громадських організацій, політичних партій, мас-медіа та інших інститутів політичної системи, а також з особливостями взаємодії органів державної влади та громадян в умовах демократії, прав громадян, процесів захисту прав людини і ролі, яку відіграє громадянське суспільство у моніторингу діяльності органів влади та співпраці з ними, а також яким чином вони дозволяють громадянам самостійно чи колективно досягати цілей. Формування навичок, пов'язаних з ефективною громадянською активністю, зокрема: здатністю критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення, а також працювати спільно з іншими заради досягнення мети.

3. Пререквізити. Вказуються дисципліни чи сертифіковані курси, які здобувач вищої освіти має вивчити до початку або разом із цією дисципліною, що підвищує ефективність засвоєння курсу.

Масова комунікація та інформація
Реклама і зв'язки з громадськістю
Медіакритика

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

4.1. Знати:

- основні філософські засади демократичного урядування, ключові концепції та теорії демократії, їх еволюцію;
- ключові принципи розвитку та функціонування демократії;
- засадничі права та свободи людини, їх міжнародні конвенції та пакти у галузі прав людини;

- механізми демократії, їх роль та особливості ефективного функціонування;
- принципи формування громадянського суспільства, чинники що сприяють його розвитку та виклики пов'язані з його утвердженням;
- особливості формування активного громадянина, як одного з ключових суб'єктів демократичного врядування;
- принципи організації роботи на дослідженнях суспільно важливої проблеми;
- принципи реалізації практичного проекту з суспільно важливої проблеми.

4.2. Вміти:

- застосувати на практиці свої знання, отримані в курсі;
- критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій та приймати обґрунтовані рішення;
- працювати спільно з іншими за ради досягнення мети, ефективно взаємодіяти з людьми різних поглядів та переконань;
- ідентифікувати та досліджувати існуючі у суспільстві проблеми, а також розробляти рекомендації щодо їх вирішення;
- застосовувати інструменти громадської участі для вирішення суспільних проблем;
- визначати складні суспільні, політичні проблеми, складання теми та плану їх дослідження, реалізовувати план дослідження, працювати з результатами дослідження;
- розробляти план дій за для вирішення проблеми, реалізовувати його та презентувати результати проекту;
- здійснювати ефективну комунікацію з органами влади, громадськими організаціями та мас-медіа.

4.3. Набути компетентностей:

ЗК – загальних

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК – фахових (спеціальних)

ФК1. Здатність застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу, а також державні та міжнародні вимоги, практики і стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі комп'ютерної інженерії.

ФК 11. Здатність оформляти отримані робочі результати у вигляді презентацій, науково-технічних звітів.

ФК15. Здатність аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати, обґрунтовувати та захищати прийняті рішення.

ПРН – програмних результатів навчання

ПРН4. Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.

ПРН5. Мати знання основ економіки та управління проектами.

ПРН7. Вміти розв'язувати задачі аналізу та синтезу засобів, характерних для спеціальності.

ПРН8. Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей.

ПРН11. Вміти здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач комп'ютерної інженерії.

ПРН12. Вміти ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди.

ПРН14. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.

ПРН 16. Вміти оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення

ПРН18. Використовувати інформаційні технології та для ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях.

ПРН19. Здатність адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати у межах компетенції рішення.

ПРН20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичних	семінарських	лабораторних	самостійної роботи	індивідуальних завдань	
Денна	II	IV	3	90		22			66	2	залік
Заочна	II	IV									

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади демократії та прав людини, механізми їх реалізації												
Тема 1. Філософські засади демократичного врядування			2									
Тема 2. Принципи демократії			2			6						
Тема 3. Права людини			2			4						

Тема 4. Міжнародні конвенції та пакти про права людини			2			8						
Тема 5. Конституціоналізм , ліберальна демократія та їх розвиток в Україні			1			6						
Тема 6. Механізми демократії в Україні			2			6						
Модуль 1												
Разом за змістовим модулем 1			11 год			30 год						41 год
Змістовий модуль 2. Роль громадянського суспільства та громадянина в умовах демократії												
Тема 1. Характеристики громадянського суспільства			2			4						
Тема 2. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи			1			5						
Тема 3. Виклики, пов'язані з громадянським суспільством			2			6						
Тема 4. Громадянство і демократія			2			4						
Тема 5. Типи громадян			2			4						
Тема 6. Активні громадяни			2			5						
Тема 7. Підготовка до захисту студентського проєкту					2	8						
Модуль 2												
Разом за змістовим модулем 2			11 год		2	36 год						46 год

					го д							
Усього годин			22		2	66						90 год

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Аналіз шести сценаріїв формування окремих принципів демократії. Вибір теми дослідження (Крок 1).
2	Аналіз визначення ключових права людини. Розробка плану дослідження (Крок 2), початок стадії реалізації плану дослідження (Крок 3).
3	Аналіз міжнародних конвенцій та пактів про права людини. Реалізація плану дослідження (Крок 3).
4	Оцінка змін які вносилися до Конституції України (2004, 2010, 2014, 2016 рр.). Опрацювання результатів дослідження (Крок 4).
5	Аналіз функцій політичних партій. Дослідження проблеми в контексті прав людини (Крок 5).
6	Аналіз прикладів - на скільки широким може бути право на свободу вираження та об'єднання. Розробка плану дій (Крок 6).
7	Аналіз розвитку громадянського суспільства у демократичних реформах у країнах Східної Європи (Польща, Чеська Республіка, Румунія та Україна). Підготовка до реалізації плану дій (Крок 7).
8	Аналіз моделей взаємодії влади та громадянського суспільства (на основі прикладів із сучасної української реальності). Реалізація плану дій (Крок 7).
9	Порівняння ролі та обов'язків громадян у демократичному та недемократичному суспільствах. Продовження реалізації плану дій (Крок 7).
10	Оцінка методів громадської участі. Продовження реалізації плану дій (Крок 7).
11	Аналіз ефективних механізмів громадської участі в Україні. Підготовка до презентації проекту (Крок 8).
12	Підготовка до презентації проекту (Крок 8).

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

5.4. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Підготовка до захисту студентського проекту, індивідуальної частини дослідження та реалізації.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: обговорення проблеми, дискусія, участь у інтерактивних вправах; тестування, есе, аналітичний звіт, проект, творча робота, презентація результатів виконаних завдань та досліджень, презентація та виступ на науковому заході.

Форма підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання:

- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна, самостійна та індивідуальна робота)													Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	5	5	4	40	100

7. Рекомендована література - основна

1. Демократія: від теорії до практики / [Г. Берроуз, І. Совсун, С. Буров та ін.]. – Київ, 2018.
2. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>
3. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
4. Закон України «Про громадські об'єднання». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
5. Закон України «Про доступ до публічної інформації». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
6. «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права». Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР. http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043
7. «Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок». Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207
8. «Конвенція про права осіб з інвалідністю». Ратифіковано Верховною Радою України. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

9. «Гендерні профілі 25 областей України». Проект ООН Жінки «Гендерна рівність у центрі реформ, миру та безпеки», 2019. https://eu-ua.org/genderni-profil-25-oblastey-ukrayiny?fbclid=IwAR1a5deoPbaKQQ-4zeYKcf7h-GdR3D7qIXU5_IH2VqNUgLFAH_1rh2qvmRgg
10. «Європейська конвенція про права людини». Ратифіковано Верховною Радою України. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
11. «Права людини в Україні – 2017. Доповідь правозахисних організацій». Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ), 2018 р. https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Preview_HumanRight2017-UKR-A46.pdf
12. «Моніторинг'2018: основні тенденції змін громадської думки». Фонд
13. «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2018. https://dif.org.ua/article/monitoring2018-osnovni-tendentsii-zmin-gromadskoi-dumki?fbclid=IwAR3TpWwqZaEAKYyIweA0dvb7U5c-SEiDF82WS2VayZE_FdEiENA4hGqP-Zew#.XBy3R9-1q9M.facebook
14. «Аналітичний звіт щодо запровадження інституту конституційної скарги». Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2018. http://pravo.org.ua/ua/about/books/report_complaint/
16. «Інструменти впливу громадян на місцеву владу». Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД), 2017. <http://ucipr.org.ua/public-docs/Instruments.pdf>
17. «Контроль за владою — практичні інструменти». Міжнародний республіканський інститут (IRI), 2017. https://www.iri.org.ua/sites/default/files/resources/Контроль_за_владой_—_практичні_інструменти.pdf

8. Допоміжна

1. «Права людини та місцева демократія». Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ), 2017. <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/book-3.pdf>
2. «Роль громадськості у покращенні якості адміністративних послуг». Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2017. http://pravo.org.ua/ua/about/books/role_of_community/
3. «Громадськість і органи правопорядку: контроль, моніторинг, співпраця». Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2017. http://pravo.org.ua/ua/about/books/society_law/
4. «Бюджетний процес». Програма USAID РАДА, Інтерньюз-Україна, 2017. <http://radaprogram.org/videomaterials/byudzhetniyy-proces>
5. «Розумійте свій Парламент і контролюйте його». Програма USAID РАДА, Інтерньюз-Україна, 2017. <http://radaprogram.org/videomaterials/rozumiye-sviy-parlament-i-kontrolyuyte-yogo-funkciyi-verhovnoyi-rady>
6. «Звернення до народного депутата України». Програма USAID РАДА, Інтерньюз-Україна, 2017. <http://radaprogram.org/videomaterials/zvernennya-do-narodnogo-deputata-ukrayiny>
7. «Внутрішньо переміщені особи та участь у виборах: короткий огляд». Міжнародна фундація виборчих систем (IFES), 2016. http://www.ifes.org/sites/default/files/ifes_idps_and_electoral_participation_2016-11-14-ukrainian.pdf
8. «Референдум: досвід України та європейські стандарти». Міжнародна фундація виборчих систем (IFES), Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2016. https://www.iri.org.ua/sites/default/files/resources/Громадське_суспільство_і_політика_1.pdf
9. «Громадські слухання». Міжнародний Республіканський Інститут, 2016. http://www.iri.org.ua/sites/default/files/resources/Громадські_слухання.pdf

ps://www.iri.org.ua/sites/default/files/resources/Громадські слухання.pdf

10. «Громадянське суспільство і політика». Міжнародний республіканський інститут (IRI), 2016. https://www.iri.org.ua/sites/default/files/resources/Громадське суспільство і політика_1.pdf
11. «Виконавча влада (теоретичний і конституційний аспекти)». Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2016. http://pravo.org.ua/ua/about/books/executive_authority/
12. «Громадянська обізнаність в Україні, Молдові та Білорусі». Київський міжнародний інститут соціології (КМІС), Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН), 2016 р. <https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/DHRP/Civic-literacy-UKR.pdf>
13. Онлайн-курс з громадянської освіти. Prometheus. <https://prometheus.org.ua/civileducation/>
14. Онлайн-курс з громадянської освіти. Відкритий Університет Майдану. <https://vumonline.ua/courses/>

9. Інформаційні ресурси

1. Агенство США з міжнародного розвитку (USAID) <https://www.usaid.gov/node/267171>
2. Верховна Рада України <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міжнародна фундація виборчих систем (IFES) <https://ifesukraine.org/pro-ifes-ukrayina/>
4. Українська Гельсінська спілка з прав людини <https://helsinki.org.ua/>
5. Український незалежний центр політичних досліджень <http://www.ucipr.org.ua/index.php?lang=ua>
6. Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» <https://dif.org.ua/>
7. Центр протидії корупції <https://antac.org.ua/>
8. Amnesty International <https://www.amnesty.org.ua/>